

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 36617

Nom: Història de la comunicació

Cicle: Grau

Crèdits ECTS: 6

Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1334 - Grau en Periodisme	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Primer quadrimestre
1937 - Doble Grau en Comunicació Audiovisual i Periodisme	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1334 - Grau en Periodisme	Comunicació	BÀSICA
1937 - Doble Grau en Comunicació Audiovisual i Periodisme	Primer Curs (Obligatori)	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

MARTINEZ GALLEGO FRANCISCO ANDRES

RESUM

Història de la comunicació explica l'evolució de les societats, partint de l'organització de la producció comunicativa i de la producció de significats. Ja que la comunicació social és l'espai de mediació entre l'experiència i la consciència, la història de la comunicació es fixa tant en la materialitat de la informació (emissors, canals, receptors) com en les construccions ideològiques que genera.

És una disciplina de formació bàsica que no es centra només en els mitjans de comunicació, sinó en la interacció entre els subjectes històrics i la totalitat dels semiòfors, que és qualsevol objecte visible investit de significació explícita o implícita.

L'assignatura contribueix als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), especialment a l'ODS 4 (Educació de qualitat) i als ODS 5 (Igualtat de gènere) i 10 (Reducció de les desigualtats).

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No s'han establert requisits previs per a la seua matriculació.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Capacitat i habilitat d'exposar raonadament idees, a partir dels fonaments de la retòrica i de l'argumentació, així com de les tècniques comunicatives aplicades a la persuasió.

Capacitat i habilitat per a buscar, seleccionar, contextualitzar i jerarquitzar qualsevol tipus de font o document (escrit, sonor, visual, etc.) d'utilitat per a l'elaboració i processament d'informació, així com per al seu aprofitament comunicatiu persuasiu o de ficció i entreteniment.

Capacitat per a buscar, seleccionar, llegir, interpretar i analitzar textos i documents tant escrits com audiovisuals (capacitat analítica, sintètica i crítica) .

Conèixer els aspectes socials, històrics, econòmics i culturals dels contextos propis i aliens rellevants.

Que els estudiants manifesten respecte solidari per les diferents persones i pobles del planeta, així com coneixement dels grans corrents culturals en relació amb els valors individuals i col·lectius i respecte pels drets humans.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. La Història de la Comunicació en el canvi social i cultural: del llenguatge a l'escriptura

1.1. Del gest a la paraula o la derrota del neandertal. De l'evolució biològica a l'evolució cultural. La comunicació en les societats sense àgrafes: llenguatge, memòria i ritu.

1.2. L'escriptura i poder. Les formes d'escriptura en l'organització de les primeres societats agrícoles.

1.3. De la comunicació de Déu a la dels homes. Oralitats i iconografies en el retrocés de la cultura escrita.

2. La invenció de la impremta i la cultura del Barroc

2.1. Els efectes de la impremta en la Modernitat.

2.2. Estat Absolut, comunicació i propaganda.

2.3. L'esfera pública i la conversa moderna.

3. La comunicació en la construcció de l'Estat-Nació i en la globalització

- 3.1. Desordre revolucionari, ordre burgés i comunicació contemporània.
- 3.2. La construcció de nacions: del catàleg simbòlic a la persuasió banal.
- 3.3. L'era de la propaganda de masses i la comunicació-món.
- 3.4. Desmediació i postveritat: del somni digital a les societats de la polarització.

Aquests continguts es plasmaran en els següents resultats d'aprenentatge:

- Reorganitzar la dimensió comunicativa de les societats, així com els seus vincles amb les dimensions política, cultural, social i tecnològica, jerarquizant els diversos factors explicatius de la continuïtat i el canvi històrics.
- Descobrir vincles entre el present i el passat i entendre l'evolució diacrònica de la comunicació en la seua relació amb les formes de vida, la sociabilitat i la cultura.
- Enumerar els conceptes, models i elements crítics que descriuen, expliquen i intenten comprendre la comunicació en les seues diferents facetes mitjançant un coneixement de naturalesa teòrica.
- Reconèixer i aplicar diferents perspectives teòriques explicatives dels processos de producció, distribució i recepció de la comunicació.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	40,00
Estudi i treball autònom	50,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

Les activitats formatives es divideixen en **presencials** i **no presencials**.

Activitats presencials

- **Classes teòriques:** desenvolupament del temari mitjançant la construcció de coneixement a l'aula (física o virtual).
- **Classes pràctiques:** basades en la lectura crítica i el debat al voltant de:
 - Bordería, Laguna, Martínez (2015): *Història social de la comunicació: mediacions i públics*. Síntesis
 - textos proporcionats pel professorat a través de l'Aula Virtual.
- **Visualització de pel·lícules** relacionades amb la matèria, que s'analitzaran posteriorment a través de treballs reglats.
- **Activitats tutoritzades:** centrades en el seguiment individualitzat dels continguts de l'assignatura i dels treballs individuals.

Activitats no presencials

- **Treball individual:** elaboració d'assajos o informes sobre la visualització crítica de les pel·lícules. Aquests treballs han de demostrar el coneixement dels continguts explicats a les classes teòriques i al llibre *Bordería, Laguna, Martínez (2015)*, així com d'altres materials facilitats pel professorat.
- **Lectura:** del llibre esmentat i/o d'altres textos de naturalesa científica o crítica proporcionats pel professorat.
- **Estudi:** preparació per a les proves objectives que es realitzaran al final del quadrimestre.

AVALUACIÓ

El sistema general de qualificacions seguirà el Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València per a títols de grau i màster, aprovat pel Consell de Govern el 30 de maig de 2017 (ACGUV 108/2017).

Primera convocatòria

L'avaluació constarà de dues parts diferenciades, a saber:

- Examen de continguts (i reflexió) teòrics: 50%
- Avaluació de treballs individuals i/o grupals: 50%

La prova escrita inclourà tota la matèria exposada en classe i és recuperable.

Els treballs individuals es relacionaran amb l'anàlisi de les pel·lícules utilitzades com a font de la disciplina i/o del llibre d'obligada lectura. Seran recuperables.

Els treballs individuals tindran un mínim de 8 folis escrits per totes dues cares (DIN A4) i un màxim de 15. Estaran escrits amb lletra *new roman* o similar, cos 12 i interlineat 1.5. Tindrà, almenys, les següents seccions: caràtula/títol, índex, desenvolupament analític, conclusions i bibliografia.

L'avaluació dels treballs individuals es basa en la següent rúbrica:

Criteri: Treball analític sobre la font primària (film) i a través de fonts secundàries (bibliografia). FINS 4 PUNTS.

- Excel·lent / Notable. El document ha suposat un esforç de recerca i aplicació de les tècniques adequades a la font primària (text, pel·lícula, etc.) i a les fonts secundàries (bibliografia) per a la seua elaboració i ha aconseguit varietat i complementarietat.
- Aprovat. El document ha suposat un esforç limitat de recerca i aplicació de les tècniques adequades a la font primària (subjecte de la història de vida) i a les fonts secundàries.
- Suspès. El document no ha suposat un esforç de recerca i aplicació de les tècniques adequades a la font primària (subjecte de la història de vida) i a les fonts secundàries.

Criteri: Comprensió dels problemes sociocomunicatius plantejats per la pel·lícula. Construcció de preguntes d'investigació i hipòtesis al voltant d'aqueixos problemes. FINS 3,5 PUNTS.

- Excel·lent / Notable. El document fixa amb claredat l'objecte d'estudi i intenta explicar-ho a través de la construcció d'hipòtesis de treball històriques pertinents i de naturalesa causal i no factual. En tot cas relacionades amb les classes teòriques i les lectures obligatòries
- Aprovat. El document fixa amb claredat l'objecte d'estudi, però és limitat en la formulació de les hipòtesis de treball històriques pertinents o en la relació amb les classes teòriques i les lectures obligatòries
- Suspès. El document no fixa amb claredat l'objecte d'estudi i/o no formula les hipòtesis històriques pertinents o no es relaciona amb les classes teòriques i les lectures obligatòries.

Criteri: Ortografia, gramàtica i qüestions formals i estilístiques. FINS 2,5 PUNTS

- Excel·lent / Notable. El document utilitza amb absoluta correcció i claredat el llenguatge escollit per a la seua elaboració (valencià o castellà, opcional).
- Aprovat. El document utilitza bé el llenguatge escollit per a la seua realització, però comet fins a tres faltes ortogràfiques o gramaticals, o té importants problemes formals.
- Suspès. El document utilitza amb incorrecció, amb més de tres faltes ortogràfiques o gramaticals, el llenguatge escollit; o té greus problemes formals.

Per a aprovar el conjunt de l'assignatura és necessari arribar almenys a una nota de cinc tant en l'examen escrit com en el treball d'equip.

Segona convocatòria

Es mantindran els criteris de la primera.

Honestedat acadèmica

L'honestedat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres). En el cas de comprovar-se plagi en un treball d'avaluació d'un estudiant, aquest es podrà puntuar amb la qualificació numèrica de zero i suposar la suspensió de la convocatòria, amb independència del procediment disciplinari que es puga incoar i, si escau, de la sanció que siga procedent d'acord amb la legislació vigent. També es consideraran faltes greus, i per tant poden suposar la suspensió immediata de la convocatòria, còpia o facilitar la còpia de treballs entre alumnat del grau; accedir irregularment o apropiarse anticipadament del contingut d'una prova o examen; facilitar o procurar l'apropiació, alteració o destrucció posterior del contingut o dels resultats d'una activitat avaluable i la suplantació de la persona en exàmens. Quan es detecten les faltes greus assenyalades en aquest punt, l'o la docent haurà de comunicar-lo a la coordinació del Grau.

La presentació de treballs i/o exàmens amb faltes d'ortografia o ortotipogràfiques i/o errors de sintaxi, coherència o redacció serà penalitzat i pot arribar a suposar la suspensió de la prova.

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques

Bordería, E., Laguna, A. y Martínez, F. A. (2015). *Historia social de la comunicación: mediaciones y públicos*. Síntesis.

Briggs, A. y Burke, P. (2002). *De Gutenberg a Internet. Una historia social de los medios de comunicación*. Taurus.

Chicharro, M. M. y Rueda Laffond, J. C. (2005). *Imágenes y palabras. Medios de comunicación y públicos*

contemporàneos. CIS.

Crowley, D. y Heyer, P. (1997). *La comunicación en la historia. Tecnología, cultura y sociedad*. Bosch.

Moragas, M. (2022). *La comunicación y sus cambios: de los orígenes al móvil*. UJI, UAB, UPF, PUV.

Poe, M. T. (2011). *A history of communications. Media and society from the evolution of speech to the Internet*. Cambridge University Press.

Referències complementàries:

Barbie, F. y Lavenir, C. B. (1999). *Historia de los medios. De Diderot a Internet*. Colihue.

Cavallo, G. y Chartier, R. (1998). *Historia de la lectura en el mundo occidental*. Taurus.

Colon, D. (2019). *Propagande. La manipulation de masse dans le monde contemporain*. Flammarion.

Darnton, R. (2003). *El coloquio de los lectores*. Fondo de Cultura Económica.

Eisenstein, E. (1994). *La revolución de la imprenta en la edad moderna europea*. Akal.

Martín-Barbero, J. (1987). *De los medios a las mediaciones*. Gustavo Gili.

McNeill, W. H. y McNeill, J. R. (2010). *Las redes humanas: una historia global del mundo*. Crítica.

Moragas, M. (Ed.). (2012). *La comunicación: de los orígenes a Internet*. Gedisa.

Peters, J. D. (2014). *Hablar al aire. Una historia de la idea de comunicación*. Fondo de Cultura Económica.

Perceval, J. M. (2015). *Historia mundial de la comunicación*. Cátedra.

Rueda Laffond, J. C., Galán, E. y Rubio, A. L. (2014). *Historia de los medios de comunicación*. Alianza Editorial.

Williams, R. (1992). *Historia y comunicación social* (Vols. 1-2). Bosch.

Wu, T. (2016). *El interruptor principal. Auge y caída de los imperios de la información*. Fondo de Cultura Económica.

Wu, T. (2020). *Comerciantes de atención. La lucha épica por entrar en nuestra cabeza*. Capitán Swing.